

FM: Energoresursu cenu kritums un valsts atbalsta pasākumi decembrī nodrošina inflācijas samazināšanos

Publicēts: 11.01.2023.

[Jaunami](#)

[Inflācija](#)

[Tautsaimniecības analīze](#)

2022. gada decembrī pirmo reizi pēdējo divu gadu laikā patēriņa cenas, salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi, samazinājās. Atbilstoši jaunākajiem Centrālās statistikas pārvaldes datiem pērnā gada decembrī vidējais patēriņa cenu līmenis bija par 0,5% zemāks nekā novembrī. Lai arī šo kritumu var uzskatīt par simbolisku, tas tomēr norāda uz to, ka inflācijas augstākais punkts ir sasniegts. Kopš 2020. gada decembra patēriņa cenas nepārtraukti palielinājās katru mēnesi, ko ietekmēja virkne ārējo faktoru – piegāžu ķēžu traucējumi Covid-19 laikā, pasaules ekonomikas izaugsmes paātrināšanās, kas radīja spiedienu uz pieprasījuma faktoriem, līdz ar to izraisot vairāku patēriņa preču deficītu, kā arī enerģētikas krīze Eiropā 2021. gadā nogalē. Krievijas uzsāktais karš Ukrainā 2022. gadā vēl pastiprināja iepriekš minēto faktoru ietekmi, it īpaši energoresursu un pārtikas tirgū. Tādējādi cenu samazinājums mēneša laikā vērtējams pozitīvi.

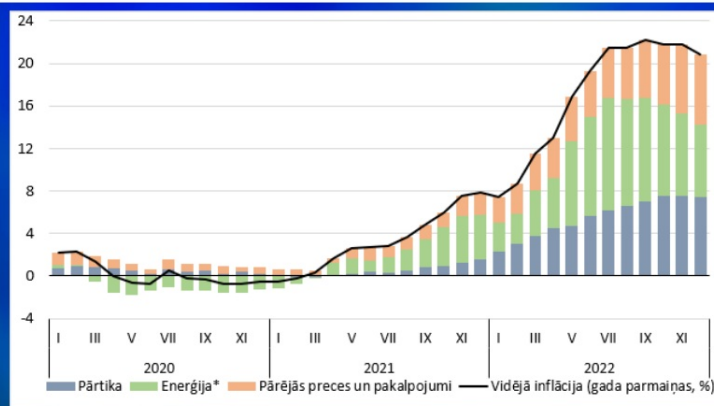
Inflācija gada izteiksmē saglabājas augstā līmenī, bet vienlaikus arī pakāpeniski bremzējas. 2022. gada decembrī patēriņa cenas bija par 20,8% augstākas nekā iepriekšējā gada attiecīgajā mēnesī, kas bija zemākais pieaugums kopš jūlija. Pērnajā gadā cenu kāpums bija visaptverošs un straujš. Vēl janvārī gada inflācija bija 7,4%, bet jūlijā pirmo reizi kopš pagājušā gadsimta 90. gadu vidus tā pārsniedza 20% atzīmi, sasniedzot 21,5%. Tādējādi 2022. gadā kopumā vidējais patēriņa cenu līmenis bija par 17,3% augstāks nekā iepriekšējā gadā, kas atbilst Finanšu ministrijas prognozētajam līmenim.

Pašreizējos ģeopolitiskajos apstākļos saglabājas riski, kas varētu palielināt cenu līmeni, jo joprojām pastāv liela nenoteiktība saistībā ar gāzes cenām Eiropā, kam ir būtiska ietekme uz elektroenerģijas un siltumenerģijas cenām. Pateicoties augstajam gāzes krātuvju aizpildījuma līmenim un siltajiem laika apstākļiem, gāzes cenas Eiropā kopš pērnā gada rudens uzrāda lejupejošu dinamiku, šā gada sākumā atgriežoties līmenī, kāds bija fiksēts pirms kara Ukrainā. Tomēr, mainoties laika apstākļiem vai pasliktinoties ģeopolitiskajai situācijai, gāzes cena atkal varētu palielināties. Inflācija ap 20%-21% apmērā Latvijā saglabāsies līdz pavasarim, jo straujais energoresursu cenu kāpums pērnajā gadā vēl nav pilnā apmērā atspoguļojies inflācijā, jo gāzes, elektroenerģijas un siltumenerģijas tarifiem ir dažāda aprēķināšanas metodoloģija un atšķiras arī tarifu stāšanas spēkā periods. Tomēr, sākot ar šā gada vasaru, inflācija strauji mazināsies pagājušā gada augstās bāzes dēļ.

Pērn decembrī, tāpat kā iepriekšējos mēnešos, lielāko devumu patēriņa cenu pieaugumā noteica energoresursu un pārtikas cenu pieaugums. Gāzes cena Latvijā bija par 103,1% augstāka nekā iepriekšējā gada decembrī. Savukārt elektroenerģija un siltumenerģija sadārdzinājās attiecīgi par 22,9% un 75,7%. Straujais gāzes cenu kāpums veicināja pieprasījuma pieaugumu pēc granulām un šķeldas kā alternatīva kurināmā, kas noteica cietā kurināmā cenu kāpumu par 105,2%. 2022. gada pirmajos četros mēnešos, kā arī kopš 1. oktobra bija spēkā valdības atbalsta pasākumi energoresursu cenu pieauguma kompensēšanai mājāsaimniecībām, kuras izmanto elektroenerģiju, dabasgāzi, koksnes briketes, koksnes granulas un malku, kā arī centralizētās siltumapgādes pakalpojumus. Bez valdības atbalsta šo komunālo pakalpojumu cenu pieaugums būtu bijis vēl augstāks. Augstāk minēto četru pakalpojumu īpatsvars kopējā mājāsaimniecību patēriņa grozā veido vien 9,1%, bet to devums vidējā inflācijā pērnā gada decembrī veidoja 5,9 procentpunktus un 2022. gada vidējā inflācijā – 5,2 procentpunktus. Tādējādi energoresursu cenām ir būtiska loma patēriņa cenu dinamikā.

Svētku galda servējums Jaunā gada sagaidīšanai vidēji sadārdzinājās par 29,0% salīdzinājumā ar 2021. gada decembri, jo tieši par šo summu gada laikā palielinājās pārtikas cenas. Savukārt 2022. gadā vidēji pārtikas un bezalkoholisko dzērienu cenu līmenis bija vidēji par 21,6% augstāks nekā iepriekšējā gadā.

Devums gada inflācijā pēc izcelsmes avota (procentpunkti) un vidējās patēriņa cenu pārmaiņas (%)

*Enerģijas grupā ietilpst elektroenerģija, gāze, siltumenerģija, degviela, cietais kurināmais

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-energoresursu-cenu-kritums-un-valsts-atbalsta-pasakumi-decembri-nodrosina-inflācijas-samazināšanos>